

‘ONLAR SADECE ÇOCUKTU’

İSRAİL’İN AĞUSTOS 2022’DEKİ GAZZE HAREKATI
SIRASINDA İŞLEDİĞİ SAVAŞ SUÇLARININ KANITLARI

ARAŞTIRMA
BRİFİNGİ

AMNESTY
INTERNATIONAL

İÇİNDEKİLER

1.	ÖZET	3
2.	METODOLOJİ	4
3.	ARKA PLAN	5
4.	ÇATIŞMALARIN SİVİLLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	6
5.	İSRAİL KUVVETLERİNİN HUKUKA AYKIRI GÖRÜNEN SALDIRILARI	9
5.1	DUNYANA EL AMUR'UN ÖLDÜRÜLMESİ	9
5.2	FELLUCE MEZARLIĞI SALDIRISI	12
6.	FİLİSTİNLİ SİLAHLI GRUPLARIN HUKUKA AYKIRI GÖRÜNEN SALDIRILARI	15
6.1	CEBALİYE MÜLTECİ KAMPI SALDIRISI	16
7.	SONUÇ VE TAVSİYELER	18

Kapak fotoğrafı: Filistinli çocuklar, İsrail ile Filistinli silahlı gruplar arasında ateşkesin yürürlüğe girmesinin ardından 9 Ağustos 2022'de Gazze'deki yıkılmış evlerini inceliyor. Paramparça olan bu binada bir zamanlar, ağır hava saldırılarından önce orayı terk etmeleri için İsrail tarafından sadece 30 dakika süre tanınan çocuklar da dahil olmak üzere 17 kişi yaşıyordu. © Majdi Fathi/NurPhoto via Getty Images

5 Ağustos 2022'de İsrail işgal altındaki Gazze'ye üç günlük bir hareket başlattı ve apartheid altında yaşayan kuşatılmış bir halk için yeni travma ve yıkımlar yarattı. Hem İsrail güçleri hem de Filistinli silahlı gruplar açıkça savaş suçları işlediler. Bir saldırıda, İsrail'e ait bir insansız hava aracı bir mezarlıkta beş çocuğun ölümüne neden oldu. Başka bir örnekte, Filistinlilere ait bir roketin muhtemelen yanlış yere isabet etmesi sonucunda yedi sivil öldürüldü.

1. ÖZET

5 Ağustos 2022'de İsrail, görünüşte Filistin İslami Cihat Örgütü'nü ve silahlı kanadı Kudüs Tugayları'nı hedef alan bir önleyici saldırı olarak, işgal altındaki Gazze Şeridi'ne üç gün süren bir askeri saldırı başlattı. BM'ye göre toplamda 49 Filistinli öldürüldü ve 151'i çocuk olmak üzere en az 360 Filistinli yaralandı. Uluslararası Af Örgütü, yaptığı araştırma sonucunda, öldürülenler arasında 31 sivilin olduğu sonucuna ulaştı. Uluslararası Af Örgütü'nün değerlendirmesi, 17'si sivil olmak üzere 33 Filistinlinin İsrail güçleri tarafından öldürüldüğü yönündedir. Ayrıca, Uluslararası Af Örgütü, öldürülen diğer 16 Filistinliden 14'ünün sivil olduğu sonucuna vardı. Bu sivillerden ise yedisinin ölümüne, Filistinli silahlı bir grup tarafından yanlışlıkla ateşlenen bir roketin neden olduğu sonucuna varmak için yeterli kanıt topladı. Uluslararası Af Örgütü, kalan dokuz sivilin ölümüne yol açan diğer dört saldırıdan ise hangi tarafın sorumlu olduğuna dair bir sonuca ulaşamadı. Bu saldırıların ardından silah kalıntılarının derhal ortadan kaldırılması Uluslararası Af Örgütü araştırmacılarının maddi kanıtlara erişmesine engel oldu. Bu ortadan kaldırma eylemi, geçmişte Filistinli silahlı gruplar tarafından ateşlenen ancak patlamayan roket vakalarında görülen uygulamayla örtüşmektedir.

Uluslararası Af Örgütü, 42 görüşmeyi, Gazze Şeridi'ndeki zarar gören bölgelere yapılan ziyaretleri, uydu görüntülerinin ve diğer görsel kanıtların analizini ve resmi açıklamaların, medyada çıkan yazıların ve diğer kuruluşların raporlarının incelenmesini içeren kapsamlı bir saha çalışmasına dayanarak yeni kanıtlar topladı ve bunları analiz etti. Hem İsrail güçleri hem de Filistinli silahlı gruplar tarafından işlenen olası savaş suçları da dahil olmak üzere hukuka aykırı saldırılar, adalet ve hesap verebilirliğe dair herhangi bir önlemin alınmadığını tekrar hatırlatmış oldu.

Uluslararası Af Örgütü, İsrail'in yaptığı, kasten sivilleri veya sivil nesneleri hedef aldığı ya da gelişigüzel saldırılar olduğu için olası savaş suçu olarak araştırılması gereken iki saldırıyı ayrıntılı olarak inceledi. 5 Ağustos 2022'de İsrail'e ait bir tank mermisi, 11 sivilin kaldığı Han Yunus'ta El Amur ailesinin evini vurarak 22 yaşındaki Dunyana El Amur'un ölümüne yol açtı, annesini ve kız kardeşini de yaraladı. Eve isabet eden merminin "hedef hassasiyeti oldukça yüksek" 120 mm M339 tank mermisi olduğunu tespit eden ve uydu görüntülerini kullanarak ev ile en yakın askeri hedefler arasındaki mesafeyi hesaplayan Uluslararası Af Örgütü, El Amur ailesinin evinin saldırının amaçlanan hedefi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dunyana El Amur'un öldürülmesi ve görünüşe göre evinin kasten hedef alınması, olası bir savaş suçu olarak soruşturulmalıdır.

Başka bir örnekte, 7 Ağustos 2022'de, görünüşe göre bir insansız hava aracından ateşlenen bir füze, Cebaliye'deki Felluce mezarlığına isabet edip beş çocuğun ölümüne ve bir çocuğun da ciddi şekilde yaralanmasına neden oldu. Uluslararası Af Örgütü, silah kalıntılarının fotoğraflarının incelenmesine dayanarak bunların İsrail'in kullandığı güdümlü füzelerle örtüştüğünü belirledi. İsrail ordusundan isimsiz kaynaklar bir İsrail gazetesine, ordunun saldırıyla ilgili olarak yürüttüğü dahili bir ön soruşturmanın, saldırı sırasında ne Filistin İslami Cihat Örgütü'nün ne de Kudüs Tugayları'nın roket fırlatmadığını ve İsrail'in bölge yakınındaki "hedeflere" saldırılar düzenlediğini gösterdiğini ifade etti. Uydu görüntüleri, saldırıdan 10 gün önce bölgede görünür hiçbir askeri hedef olmadığını gösteriyordu ve Uluslararası Af Örgütü'nün görüştüğü bölge sakinleri, aradan geçen dönemde de hiç askeri hedef görülmediğini söyledi. Felluce mezarlığına yapılan saldırının ya doğrudan sivillere yönelik bir saldırı ya da İsrail'in sivilleri ve savaşçıları ayırt etmek için olası bütün önlemleri alma yükümlülüğünü yerine getirmede, gelişigüzel bir saldırı olduğuna dair güçlü işaretler var.

Uluslararası Af Örgütü ayrıca, 6 Ağustos 2022'de Cebaliye mülteci kampında dördü çocuk yedi sivilin ölümüne ve 15 kişinin de yaralanmasına neden olan bir saldırının, Filistinli silahlı gruplar tarafından yanlışlıkla fırlatılan bir roketten kaynaklanmış olabileceğini gösteren kanıtların olduğu bir vakayı da inceledi. Benzer Filistin roketlerinin sivil ölümlere ve yaralanmalara neden olduğu iddia edilen diğer vakalar gibi, bu da olası bir savaş suçu olarak soruşturulmalıdır. İster bir İsrail sivil bölgesini, ister askeri bir hedefi vurmayı amaçlasınlar, bu tip güdümsüz roketler yapıları gereği hatalıdır ve bu nedenle sivillerin yaşadığı bölgelerde gelişigüzel şekilde kullanılmaları uluslararası insancıl hukuku ihlal etmektedir.

Uluslararası Af Örgütü'nün belgelediği ihlaller, Gazze'de 15 yıldır devam eden yasa dışı abluka bağlamında gerçekleştirilen daha geniş bir hukuka aykırı saldırı modelinin bir parçasıdır; abluka İsrail'in Filistinlileri ayırıştırmak, dağıtmak, baskı altında tutmak ve İsrail'in Yahudi nüfusunun yararına Filistinlilere hükmetmek için kullandığı apartheid sistemini uygulamakta faydalandığı temel araçlardan biridir.

Uluslararası Af Örgütü, Uluslararası Ceza Mahkemesi Savcılığı'nı Ağustos 2022 saldırısı sırasında işlenen savaş suçlarını acilen soruşturmaya ve mevcut resmi soruşturma kapsamında insanlığa karşı işlenen apartheid suçunun uygulanabilirliğini değerlendirmeye çağırıyor. Filistin ve İsrail yetkilileri, Uluslararası Ceza Mahkemesi soruşturmasıyla işbirliği yapmalı ve bağımsız insan hakları araştırmacılarının tanıklara ve adli delillere serbest, sınırsız erişimini sağlamalıdır.

Uluslararası toplum, tekrar eden ihlallerin diğer temel nedenlerini de ele almalı ve İsrail'e ablukayı derhal kaldırması ve toplu cezalandırmaya varan keyfi kısıtlamalara son vermesi için baskı yapmalıdır. Bu bağlamda Uluslararası Af Örgütü, BM Güvenlik Konseyi'ne İsrail ve Filistinli silahlı gruplara silah ambargosu uygulama çağrısını da yineliyor.

2. METODOLOJİ

Uluslararası Af Örgütü İsrail'in Ağustos 2022'de Gazze Şeridi'ne saldırısı sırasında İsrail silahlı kuvvetleri ve Filistinli silahlı grupların uluslararası insancıl hukuku ihlal ettiği iddialarına ilişkin, 9 Ağustos 2022 ve 2 Eylül 2022 tarihleri arasında bir araştırma yaptı.

İsrail yetkilileri 2012'den bu yana Uluslararası Af Örgütü'nün Gazze'ye girişine izin vermediği için, Uluslararası Af Örgütü, sahada ön araştırma yapması için Gazze'de yaşayan bir saha çalışanıyla anlaştı. Saha çalışanı, İsrail'in 5-7 Ağustos 2022 tarihleri arasındaki hareketi sırasında ölümcül saldırılara hedef olan 17 bölgeyi ziyaret etti, bunlardan yedisine birden fazla ziyaret gerçekleştirdi. Ayrıca Gazze Şeridi'ndeki en büyük hastane olan Şifa Hastanesi'ni de ziyaret etti. Bu 17 bölge, Uluslararası Af Örgütü'nün saldırı sırasında ve sonrasında yaptığı masa başı araştırmasının, en az bir olası sivil ölümü ve/veya sivil mülke yönelik kapsamlı hasarı belgelediği tüm bölgeleri temsil ediyordu. Saha çalışanı, bölgelerin yanı sıra silah ve mühimmat kalıntılarının da fotoğraflarını çekti.

Uluslararası Af Örgütü araştırmacıları, saha çalışanının yaptığı görüşmeler aracılığıyla elde edilen ifadeleri analiz etti, bazılarıyla uzaktan telefon görüşmeleri gerçekleştirdi ve görüşülen kişilerin verdiği ifadelerin doğruluğunu, Uluslararası Af Örgütü'nün Kanıt Laboratuvarı tarafından doğrulanan görsel kanıtlarla, Gazze Şeridi'nde saldırılarda öldürülen ya da yaralanan kişilerin bedenlerini inceleyen doktorlar tarafından hazırlanan tıbbi raporlarla ve Filistinli, İsrailli ve diğer uluslararası insan hakları örgütleri tarafından toplanan bilgilerle ve basında çıkan haberlerle kıyaslayarak kontrol etti.

Uluslararası Af Örgütü, 17 bölgeye yapılan saldırılardan kurtulanlar, öldürülen veya yaralananların akrabaları, tanıklar ve bu bölgelerde yaralanan kişileri tedavi eden veya öldürülen insanların bedenlerini inceleyen doktorlar ve sağlık görevlileri de dahil olmak üzere toplam 42 kişiyle görüştü.

Uluslararası Af Örgütü'nün silah uzmanı ve Kanıt Laboratuvarı, olası ihlallerin kanıtlarını ve sorumlu olabilecek aktörleri belirlemek için ziyaret edilen bölgelerin ve mevcut silah ve mühimmat kalıntılarının fotoğraflarını analiz etti. Kanıt Laboratuvarı ayrıca ziyaret edilen üç bölgenin uydu görüntülerinin yanı sıra bölgelere yapılan saldırılara ve sonrasına dair açık kaynaklı videoları ve fotoğrafları toplayıp analiz etti.

Ayrıca Uluslararası Af Örgütü, İsrail ordusunun gerçekleştirdiğini kabul ettiği saldırıların amaçlanan hedefini belirlemek için İsrail ordusunun yaptığı resmi açıklamaları gözden geçirdi. Ayrıca, bir yanda İsrail ordusunun sözcüleri ve diğer yanda da Filistinli silahlı gruplar tarafından yayınlanan ve dağıtılan görüntüleri de inceledi.

Uluslararası Af Örgütü, siviller ve savaşçılar arasındaki ölümlerin dağılımı da dahil olmak üzere, saldırı dönemindeki kayıpların sayısı ve bunlara neden olan saldırılardan sorumlu olması muhtemel taraf hakkında kendi değerlendirmelerini yaptı. BM İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi raporlarını, İsrail ve Filistin medyasındaki haberleri ve Filistinli silahlı grupların resmi açıklamalarını inceledi. Daha sonra görüşmeler yoluyla topladığı bilgileri analiz etti ve bunu İsraili insan hakları örgütü B'Tselem (İşgal Altındaki Topraklarda İsrail İnsan Hakları Bilgi Merkezi) tarafından paylaşılan yayınlanmamış bilgilerle çapraz kontrole tabi tuttu.

Bu araştırma brifingi, öncelikle Uluslararası Af Örgütü'nün anlaşmalı olduğu saha çalışanı tarafından ziyaret edilen 17 bölgeden üçüne yapılan üç ölümcül saldırıya odaklanıyor. Uluslararası Af Örgütü bu üç vakanın her birinde, saldırının hukuka uygunluğunu değerlendirmek için yeterli kanıtı sahip olduğu kanaatine ulaştı. Uluslararası Af Örgütü, böyle bir değerlendirme yapmak için gerekli düzeyde kanıt elde edemediğinden diğer saldırılarla ilgili bilgileri bu brifinge dahil etmedi. İsrail'in başlattığı ölümcül saldırıları içeren bazı durumlarda, öldürülen veya yaralanan siviller ile savaşçılar veya İsrail güçlerinin hedefi olabilecek diğer askeri hedefler arasındaki mesafeyi belirleyemedi ve bu, İsrail güçlerinin uluslararası insancıl hukuk uyarınca orantılılık ve ayırım ilkelerini ihlal edip etmediklerini belirlemesine engel oldu. Filistinli silahlı gruplar tarafından yanlışlıkla ateşlenen silahların olası bir sonucu olarak sivillerin ölümü ve yaralanmasıyla ilgili diğer vakalarda, hem tanıklardan hem de video görüntüleri ve medya raporları gibi tamamlayıcı kaynaklardan yeterli bilgi alınamadı.

Uluslararası Af Örgütü, 30 Eylül 2022'de İsrail yetkililerine ve Filistin İslami Cihat Örgütü'ne, güçleri tarafından işlenen olası uluslararası insancıl hukuk ihlallerine ilişkin temel bulgularının bir özetini vermek ve bunlar hakkında yorum talep etmek için bir mektup yazdı. Ancak bu brifingin yayınlanma tarihi itibarıyla iki taraftan da herhangi bir yanıt alamadı. Uluslararası Af Örgütü ayrıca Gazze Başsavcılığı'na, silahların tespit edilmesini önlemek için saldırı noktalarından silah kalıntılarının kaldırılması konusundaki endişelerini bildirdi ve 6 Ağustos'ta Cebaliye kampına düzenlenen saldırıyla ve sivillerin öldürülmesi konusundaki sorumluluğun kime ait olduğunu belirleyemediği dört saldırıyla ilgili herhangi bir soruşturma yapıp yapılmadığı konusunda bilgi talep etmek için bir mektup yazdı. Gazze Başsavcısı, Gazze'deki yetkililerin çatışma sırasında meydana gelen tüm ihlal vakalarını soruşturduğunu söyleyerek yanıt verdi, ancak özellikle Cebaliye kampına yapılan saldırıdan bahsetmedi ve soruşturmanın ilerleyişi hakkında herhangi bir ayrıntı vermedi.

3. ARKA PLAN

Haziran 2007'den bu yana, İsrail yetkilileri işgal altındaki Gazze Şeridi'ne kara, deniz ve hava yoluyla yasa dışı bir abluka uygulayarak, Gazze Şeridi'ni ve yaşamları abluka ve buna bağlı kısıtlamalar tarafından belirlenen 2 milyon insanı etkin bir şekilde kontrol altında tutuyor. 15 yıl boyunca abluka, Gazze'deki Filistinlileri en temel haklarından, özgürlüklerinden ve temel hizmetlerinden mahrum etti, işsizlik ve yoksulluğu büyük ölçüde artırdı, insanların ve ürünlerin dolaşım özgürlüğünü kısıtladı, hastaların Gazze dışında hayat kurtaran tedaviye erişimini engelledi ve Gazze'nin sağlık sistemi, ekonomisi ve altyapısını çöküşün eşiğine getirdi. Ablukanın yol açtığı açık uçlu, keyfi ve acımasız önlemler, uluslararası insancıl hukuk tarafından yasaklanan toplu cezalandırma kapsamına giriyor ve Gazze nüfusunun işgal altındaki Batı Şeria'da aileleriyle yeniden bir araya gelmek isteyenler, kanser

hastaları ve engelli insanlar gibi kesimlerini ve sürekli güvencesizliğe mahkum edilen bütün bir genç kuşağı orantısız etkiliyor.¹

Abluka, İsrail'in Filistinlileri ayırıştırmak, dağıtmak, baskı altında tutmak ve İsrail'in Yahudi nüfusunun yararına Filistinlilere hükmetmek için kullandığı apartheid sistemini uygulamakta faydalandığı temel araçlardan biridir.² İsrail apartheid'i, Uluslararası Af Örgütü'nün insanlığa karşı suç oluşturduğunu tespit ettiği hukuka aykırı öldürmeler ve ciddi yaralanmalara neden olmak gibi ciddi insan hakları ihlalleri aracılığıyla sürdürüyor.³

Gazze'deki protestocular bir buçuk yıldan fazla bir süre, 30 Mart 2018 ile 27 Aralık 2019 arasında, İsrail'in yasa dışı ablukasını kaldırması ve Filistinli mültecilerin 70 yılı aşkın süredir yerlerinden edildikleri topraklara geri dönmelerine izin vermesi için her hafta sınır çitlerine doğru yürüyüşler düzenlediler. İsrail güçleri bu yürüyüşlere aşırı güç kullanarak ve sivillerin hayatını tamamen hiçe sayarak karşılık verdi; yakın bir tehdit oluşturmayan protestoculara karşı atış mühimmatı kullanarak 46'sı çocuk en az 214 Filistinli'nin ölümüne ve yaklaşık 8.000'i çocuk olmak üzere 36.100'ün üzerinde kişinin yaralanmasına neden oldu.⁴ Alt uzuvları hedef alan atış mühimmatının neden olduğu ve çok sayıda kişinin uzuvlarının kesilmesi ile sonuçlanan çok sayıda yaralanma vakası, İsrail'in "sivilleri sakatlamak için kasıtlı bir strateji" izlediğini gösteriyor.⁵

Buna ek olarak, İsrail 2008'den bu yana Gazze Şeridi'ne karşı en az dört büyük çaplı hareket başlattı ve en az 2.700 Filistinli sivilin ölümüne, on binlerce kişinin yaralanıp yerinden edilmesine ve sivil mülklerde ve altyapı sisteminde geniş çapta tahribata yol açtı.⁶ Bunların kümülatif etkisi, ablukanın neden olduğu insani krizi ağırlaştırdı ve insanlara bu saldırıların yol açtığı maddi veya psikolojik etkilerden kurtulma olasılığı tanımayarak, onları sürekli korku, travma ve belirsizlikle dolu bir hayata maruz bıraktı.

Diğer yandan, 2008'den beri Filistinli silahlı gruplar İsrail'deki şehir ve kasabalara binlerce gelişigüzel roket atarak onlarca sivil öldürdü ve yüzlercesini de yaraladı.⁷

İsrail, dört hareket sırasında açıkça işlediği savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar, ablukaya karşı protestoların ölümcül şekilde bastırılması, insanlığa karşı suç teşkil edebilecek ablukanın kendisi ve İsrail'in Filistin halkının tamamına karşı uyguladığı, apartheid suçu kapsamına giren kurumsallaşmış tahakküm ve baskı rejimi için 'cezasızlıktan' faydalandı. Filistinli silahlı gruplar da açıkça işledikleri savaş suçları için hesap vermekten kaçındı. Uluslararası Af Örgütü, uluslararası toplumun İsrail'i uluslararası hukuk kapsamında işlediği suçlardan sorumlu tutmakta başarısız olmasının, bu cezasızlık rejiminin yerleşmesine katkıda bulunmasından endişe duymaktadır.

4. ÇATIŞMALARIN SİVİLLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

5 Ağustos 2022'de İsrail, görünüşte İslami Cihat'ı ve silahlı kanadı Kudüs Tugayları'nı hedef alan bir önleyici saldırı olarak, işgal altındaki Gazze Şeridi'ne üç gün süren bir askeri hareket başlattı. Saldırı, 1 Ağustos'ta işgal altındaki Batı Şeria'daki Cenin mülteci kampına düzenlenen baskın sırasında Filistin

¹ Bkz. Uluslararası Af Örgütü, "Gazze: Yaklaşan insani felaket İsrail'in 10 yıllık yasa dışı ablukasının kaldırılması gerektiğinin altını çiziyor", 14 Haziran 2017, <https://bit.ly/3f0STYo>

² Uluslararası Af Örgütü, *İsrail'in Apartheid Rejimi: Filistinlilere Yönelik İrksal Ayrımcılık ve İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlar* (İndeks No: MDE 15/5141/2022), https://www.amnesty.org.tr/public/uploads/files/Rapor/I%CC%87srailln_Apartheid_Rejimi.pdf, s. 171.

³ Uluslararası Af Örgütü, *İsrail'in Apartheid Rejimi* (daha önce alıntılanmıştır), s. 258.

⁴ BM, "İki Yıl Sonra: 'Büyük Dönüş Yürüyüşü' Sırasında Yaralanan ve Travmatize Olan İnsanlar Hâlâ Mücadele Ediyor" [Two Years On: People Injured and Traumatized During the 'Great March of Return' are Still Struggling], 6 Nisan 2020, <https://bit.ly/3UlcLFJ>

⁵ Uluslararası Af Örgütü, "Gazzeli sivillerin hayatlarını mahveden yaraları, İsrail'e acilen silah ambargosu uygulanması gerektiğini gösteriyor", 29 Mart 2019, <https://www.amnesty.org.tr/icerik/gazzeli-sivillerin-hayatlarini-mahveden-yaralari-Israile-acilen-silah-ambargosu-uygulanmasi-gerektigini-gosteriyor>

⁶ Uluslararası Af Örgütü, *İsrail'in Apartheid Rejimi* (daha önce alıntılanmıştır), s. 42.

⁷ BM İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi, Kayıplara ilişkin veriler, [Data on casualties] ochaopt.org/data/casualties

İslami Cihat Örgütü'nün kıdemli bir üyesi olan Bessam Sadi'nin İsrail güçleri tarafından tutuklanması ve İsrail yetkililerinin aynı gün Gazze Şeridi'ne bütün geçişleri kapatması sonrasında gerçekleşti.⁸

Bu saldırıya yanıt olarak, Kudüs Tugayları “Meydanların Birliği” askeri operasyonunu başlattı ve Halk Direniş Komiteleri, El Aksa Şehitleri Tugayları, Ulusal Direniş Tugayları, Ebu Ali Mustafa Tugayları ve Mücahidin Tugayları gibi daha küçük Filistinli silahlı gruplar da operasyona katıldı.⁹ İsrail ordusu 170 saldırı gerçekleştirdiğini, Filistinli silahlı grupların da çoğu İsrail hava savunma sistemi Demir Kubbe tarafından durdurulan yaklaşık 1.100 roket ateşlediğini açıkladı.¹⁰

BM'nin açıkladığına göre, çatışmalar sırasında toplam 49 Filistinli öldürüldü.¹¹ Uluslararası Af Örgütü'nün araştırmasına göre, bunlardan 17 çocuk, dört kadın ve 10 erkek olmak üzere 31'i sivil.¹²

Uluslararası Af Örgütü, öldürülen 49 Filistinliden 33'ünün kesinlikle İsrail güçleri tarafından, büyük çoğunluğunun (32 kişi) hava saldırıları sonucu ve bir kişinin de bir tank mermisiyle öldürüldüğü sonucuna vardı. Uluslararası Af Örgütü'nün değerlendirmesi öldürülen kişilerden, sekizi çocuk (Ala Kaddum, Layan Şaher, Muhammed Hasuna, Cemil Necmeddin Necm, Cemil İhab Necm, Nesmi Ebu Karş, Hamid Haydar Necm ve Muhammed Salih Necm), üçü kadın (Dunyana El Amur, Hana El Halidi ve Ala Tahravi) ve altısı erkek (İbrahim Ebu Salah, İsmail Dweik, Şadi Heyl, Mahmud Davud, Halid Yasin ve Abdulrahman Silik) olmak üzere 17 kişinin Filistinli sivil olduğu yönündeydi.

Uluslararası Af Örgütü, dokuz çocuk (Mümin El Neyrab, Hazım Salim, Ahmed El Neyrab, Haneen Ebu Kayda, Fatima Ubeyd, Dalia Nabahin, Muhammed Nabahin, Ahmed Nabahin ve Ahmed Farram), bir kadın (Naamah Ebu Kayda) ve dört erkek (Halil Ebu Hamada, Muhammed Zakkut, Nafiz Hatib ve Diya El Buriye) olmak üzere öldürülen diğer 16 Filistinliden 14'ünün sivil olduğu sonucuna vardı.

Uluslararası Af Örgütü, bir vakada, 6 Ağustos 2022'de Cebaliye mülteci kampına düzenlenen ve bu sivillerden yedisinin (Mümin El Neyrab, Hazım Salim, Ahmed El Neyrab, Halil Ebu Hamada, Muhammed Zakkut, Ahmed Farram ve Nafiz Hatib) ölümüne neden olan bir saldırıya büyük olasılıkla Filistinli silahlı bir grup tarafından yanlışlıkla ateşlenen bir roketin neden olduğu sonucuna varmak için yeterli kanıt topladı.¹³

⁸ Reuters, “İsrail, misilleme korkusuyla Gazze geçişini kapalı tutmaya devam ediyor” [Israel extends Gaza crossing shutdown over retaliation fear], 4 Ağustos 2022, <https://reut.rs/3dif7V8>

⁹ Al-Quds al-Arabi, “سرايا القدس تطلق عملية وحدة الساحات ردا على الغارات الإسرائيلية”, 6 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3QMZGC7>

¹⁰ IDF, “עלות השחר: יומן המבצע”, 8 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3UghCrD>

¹¹ Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi, “Sivillerin korunması raporu: 2-15 Ağustos 2022” [Protection of civilians report: 2-15 August 2022], 19 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3R3Wtyp>

¹² Uluslararası Af Örgütü'nün sivil ölümlere dair verdiği sayı Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi'ninkinden daha yüksek. Bu sayı sadece Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi'nin verilerinin analizine değil, aynı zamanda Gazze'de ve uzaktan yapılan röportajlar aracılığıyla topladığı bilgilerin yanı sıra İsrail ve Filistin medyasında çıkan haberler ve Filistinli silahlı grupların resmi açıklamalarına dayanmaktadır. Örneğin, ateşkesin ardından Kudüs Tugayları, hareket sırasında öldürülen 12 savaşçısının isimlerini yayınladı (Kudüs Tugayları, “سرايا القدس ترف ثلاثة من قادتها ومجاهديها ارتقوا خلال معركة وحدة الساحات” البطولية”, 8 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3BiU4tL>). Ayrıca, Uluslararası Af Örgütü analizini B'Tselem tarafından paylaşılan yayınlanmamış bilgilerle çapraz kontrol etti.

¹³ Ayrıntılar için bkz. Bölüm 6.2 “Cebaliye mülteci kampı saldırısı”.

Diğer yedi sivilin ölümüne neden olan diğer dört saldırıdan hangi tarafın sorumlu olduğuna dair bir sonuca varılamadı. Bunlardan biri, 6 Ağustos 2022'de İzbat Beyt Hanun'da bir arabada öğleden sonra saat 14.00'te iki yolcunun, 60 yaşındaki Naamah Ebu Kayda ve 11 yaşındaki torunu Haneen Ebu Kayda'nın ölümüne neden olan bir saldırıydı. Araba onları bir düğüne götürecekti ve damadın evinin hemen önüne park edilmişti. Uluslararası Af Örgütü'nün anlaşmalı olduğu saha görevlisiyle isminin

7 Ağustos 2022'de Bureyc mülteci kampına düzenlenen saldırıda öldürülen Nabahin ailesi üyeleri: Muhammed, 12 yaşında (solda); Ahmed, dokuz yaşında (ortada); Dalia, 14 yaşında (sağda); ve babaları Yaser (arkada). © Private

açıklanmaması koşuluyla konuşan bir bölge sakini, araca havan topu çarptığını söyledi. Ancak, Uluslararası Af Örgütü iddiayı doğrulamak için gerekli koşullara sahip değildi çünkü arabaya çarpan silahın tüm kalıntıları, saha çalışanı sahayı ziyaret edip 10 Ağustos 2022'de görüşmeler yaptığı sırada ortadan kaldırılmıştı.

Saldırılarından bir diğeri, 7 Ağustos günü akşam saat 19.00 sıralarında Bureyc mülteci kampındaki bir evi hedef alarak Yaser Nabahin ve üç çocuğunun ölümüne yol açtı. 14 yaşındaki Dalia Nabahin evinde salıncakta oturuyordu ve aynı saldırıda yaralanan kardeşleri Bilal'e göre 12 yaşındaki kardeşi Muhammed ve dokuz yaşındaki Ahmed öldürüldüklerinde arka bahçedeki bitkilerle ilgileniyorlardı. Saha görevlisi sahayı ziyaret edip 13 Ağustos'ta görüşmeler yaptığı anda eve isabet eden silahın tüm kalıntıları kaldırılmıştı.

Bu saldırılarda silah kalıntılarının kaldırılması, Filistin roketlerinin yanlış ateşlendiği geçmiş vakalarda tanımlanan bir modelle örtüşüyor.

Üç gün süren saldırıda 151'i çocuk olmak

üzere en az 360 Filistinli yaralandı.¹⁴

Bu çatışmada, Filistinli silahlı gruplar tarafından fırlatılan roketler, İsraili siviller veya askerler arasında ölüme veya ciddi yaralanmalara yol açmadı.

Çatışmanın sivil mülkler üzerindeki tamamen olmasa da büyük ölçüde İsrail hava saldırılarından kaynaklanan etkileri 1.700'den fazla konutun yıkılmasına veya kısmen hasar görmesine yol açtı ve 450 civarında Filistinlinin ülke içinde yerinden edilmesine neden oldu.¹⁵

Üç günlük hareket sırasında, İsrail ile Gazze Şeridi arasındaki Erez ve Kerem Şalom geçişlerinin beş gün boyunca tamamen kapatılmasının ardından, Gazze'nin tek elektrik santrali iki gün boyunca kapanmak zorunda kaldı.¹⁶ Bu, ablukanın neden olduğu ve İsrail'in 2008'den bu yana gerçekleştirdiği dört geniş çaplı hareket nedeniyle ağırlaşan insani krizi daha da vahim hale getirdi.

¹⁴ BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, "Son gerginlikte öldürülen Filistinli çocukların sayısından endişe duyan Bachelet, hesap verebilirlik çağrısında bulunuyor" [Bachelet alarmed by number of Palestinian children killed in latest escalation, urges accountability], 11 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3eW7TXu>

¹⁵ Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi, "Gazze Şeridi ve İsrail'de Gerilim Tırmanıyor: 18.00 itibarıyla Flash güncelleme #2" [Escalation in the Gaza Strip and Israel: Flash update #2 as of 18:00], 8 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3QL7oN3>

¹⁶ Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi, "Gazze Şeridi ve İsrail'de Gerilim Tırmanıyor: 18.00 itibarıyla Flash güncelleme #2" [Escalation in the Gaza Strip and Israel: Flash update #2 as of 18:00], 8 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3QL7oN3>

5. İSRAİL KUVVETLERİNİN HUKUKA AYKIRI GÖRÜLEN SALDIRILARI

Uluslararası Af Örgütü, İsrail kuvvetlerinin yaptığı, sivilleri veya sivil nesneleri kasten hedef aldığı veya gelişigüzel olduğu için savaş suçu teşkil edebilecek iki saldırıyı belgeledi. Bu vakalar aşağıda sunulmuştur.

Uluslararası Af Örgütü ayrıca, İsrail'in 5 Ağustos 2022'de Gazze Şehri'nin bir mahallesi olan Şucaiyye'ye düzenlediği hava saldırısında ölen beş yaşındaki Ala Kaddum ve İsrail'in 5 Ağustos 2022'de Han Yunus'a düzenlediği hava saldırısında aldığı yaralar sonucu 11 Ağustos 2022'de hayatını kaybeden 11 yaşındaki Layan Şaher'e dair kapsamlı incelemeler yaptı. Ancak, toplayabildiği görsel kanıtlar, her saldırıda hedeflenen askeri hedefler ve siviller arasındaki mesafeyi belirlemesine izin vermediği için, her iki saldırının da uluslararası hukuka göre hukuka uygunluğu konusunda bir sonuca varamadı. Her iki durum da daha fazla araştırma gerektiriyor.

5.1 DUNYANA EL AMUR'UN ÖLDÜRÜLMESİ

“Sınırdayız ve [İsrail askerleri] bizimle ilgili her şeyi biliyorlar, siyasetle işimiz olmadığını, sadece çiftçi olduğumuzu biliyorlar. Dronları her hareketimizi izliyor... Oğullarım ve ben hasadımızı satarak geçiniyoruz.”

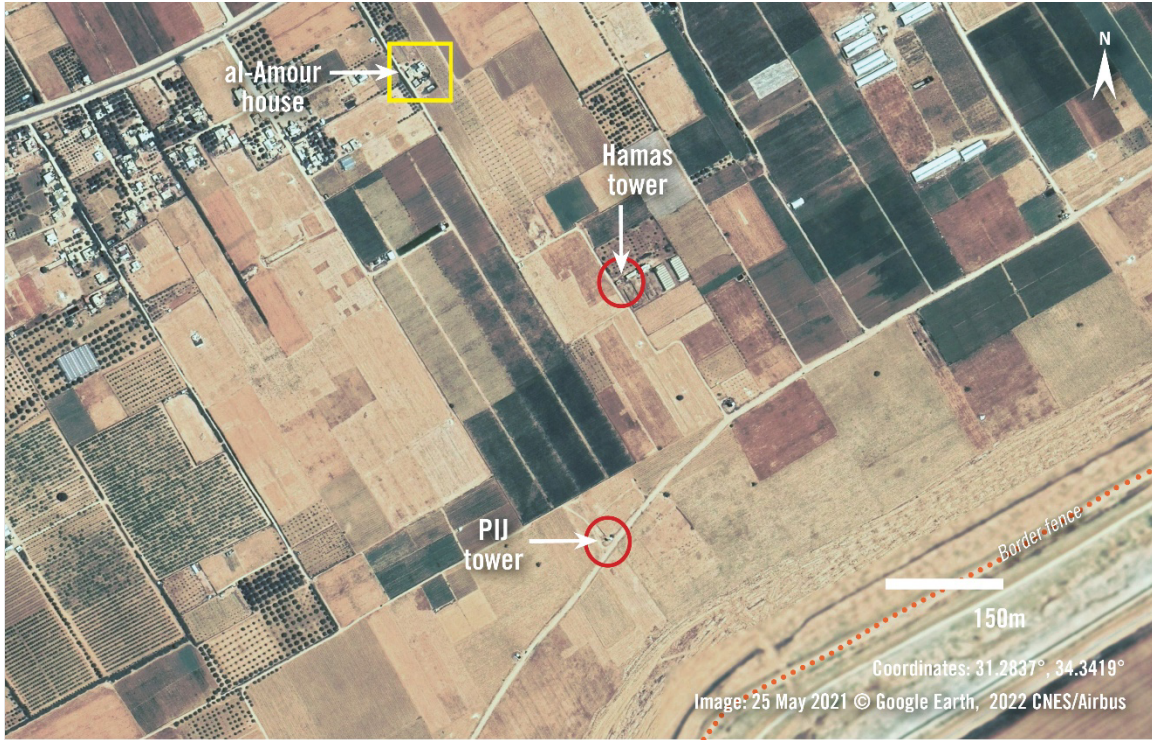
Adnan El Amur, Dunyana'nın babası.

5 Ağustos 2022'de, güney Gazze Şeridi'ndeki Han Yunus'un doğusundaki El Fukhari köyündeki El Amur ailesinin evine bir tank mermisi isabet etti ve Mescid-i Aksa Üniversitesi'nde güzel sanatlar öğrencisi olan 22 yaşındaki Dunyana El Amur'un ölümüne, annesi Feriha ve 25 yaşındaki kız kardeşi Arij'in yaralanmasına neden oldu. Uluslararası Af Örgütü'nün anlaşmalı olduğu saha görevlisi, 18 Ağustos'ta El Fukhari'deki evlerinde El Amur ailesinin üyeleriyle görüştü, 20 Ağustos'ta bölgeyi tekrar ziyaret etti ve bombardımanın yol açtığı hasarın fotoğraflarını çekti.

Sınır çitinden sadece 1 km uzaklıkta bulunan El Fukhari sık sık askeri gerilimlere ve İsrail saldırılarına maruz kalıyor, ancak Dunyana'nın babası Adnan El Amur Uluslararası Af Örgütü'ne evinin vurulduğuna inanmadığını söyledi:

“Sınırdayız ve [İsrail askerleri] bizimle ilgili her şeyi biliyorlar, siyasetle işimiz olmadığını, sadece çiftçi olduğumuzu biliyorlar. Dronları her hareketimizi izliyor... Oğullarım ve ben hasadımızı satarak geçiniyoruz.”

Köyün yakınında, Filistin İslami Cihat Örgütü'nün silahlı kanadı Kudüs Tugayları ve Hamas'ın silahlı kanadı İzzeddin El Kassam Tugayları sınır hattındaki tel örgülerin yakınına bir gözetleme kulesi yerleştirdi. Uluslararası Af Örgütü'nün Kanıt Laboratuvarı tarafından yapılan uydu görüntüleri analizine göre, Kudüs Tugayları'nın kulesi El Amur ailesinin evinden yaklaşık 750 metre uzaklıkta, İzzeddin El Kassam Tugayları'nın kulesi ise evden 360 metre uzaklıkta yer alıyor. El Amur ailesinin evinin bombalanmasından yaklaşık 20 dakika sonra, Kudüs Tugayları'nın kulesi İsrail güçleri tarafından bombalandı ve tamamen yıkıldı, İzzeddin El Kassam Tugayları'nın kulesi ise dokunulmadan kaldı. Üç günlük hareket boyunca, İsrail güçleri Hamas tesislerini vurmaktan veya Hamas üyelerini hedef almaktan kaçındı; bu çatışmalara ne Hamas ne de İzzeddin El Kassam Tugayları katıldı.

25 Mayıs 2021'de çekilen uydu görüntüleri, El Amur ailesinin evinin, Filistin İslami Cihat Örgütü'nün silahlı kanadı Kudüs Tugayları'nın gözetleme kulelerine ve Hamas'ın silahlı kanadı İzzeddin El Kassam Tugayları'na göre konumunu gösteriyor © Google Earth

Adnan El Amur, Uluslararası Af Örgütü'nün anlaşmalı olduğu saha görevlisiyle 18 Ağustos 2022'de yaptığı bir röportajda, saldırıyı duyduğu esnada zeytin ağaçlarını suladığını söyledi: "Eşim ve çocuklarım çay içerken tarlaya gitmiştim. Beş kızım ve dört oğlum var ve gelinim dışında hepsi evdeydi. Her Cuma adetimizdir bu." Sınırdan bir dizi ateş edildiğini duyduğunu ve bombardımandan hemen sonra bir insansız hava aracının tepede uçtuğunu gördüğünü söyledi.

Dunyana'nın 15 yaşındaki kız kardeşi Esmâ El Amur, 20 Ağustos 2022'de saha görevlisine ev vurulduğunda televizyon izlediğini söylemişti:

"Aniden yüksek bir ses duyduk ve her yerde taş ve kum gördük. Kardeşim Hamude ve ben pencereden atladık ve [bombardımandan yaralanan ve tedavi görmesi gereken] kardeşlerim Dunyana ve Arij [aile üyeleri tarafından] koridora taşındı. Komşularımız ambulansı aradı, ama biz bekleyip durduk, ambulans gelmedi, bu yüzden kardeşlerim [Dunyana ve Arij] komşumuzun kamyonetiyle bize en yakın hastaneye, Avrupa hastanesine nakledildi. Bomba isabet ettiğinde Dunyana odasında oturuyordu. Doğrudan odasına çarptı ve onu yok etti."

Esmâ sözlerini şöyle sürdürdü: "Sınırdan atılan kurşunları duyunca yakındaki bir eve kaçtık, ardından Kudüs Tugayları'nın kulesini vurduklarını gördük ve dakikalar sonra ikinci ezanını duyduk.

Dunyana'nın hastaneye ulaştıktan kısa bir süre sonra öldüğü açıklanırken, aynı gün hastaneye kaldırılan annesi Feriha ve kız kardeşi Arij şarapnellerden hafif yaralanmış bir halde taburcu edildiler.

Adnan ve Esmâ, ailelerinin evinin saat 15.55 sıralarında bombalandığını söyledi. Dolayısıyla bu ev, İsrail'in Gazze'ye yönelik son saldırısındaki ilk saldırı hedefi olmuştu.

5 Ağustos günü saat 15.55 sularında El Amur ailesinin evini vuran 120 mm'lik tank mermisinden geriye kalanlar 2022 © Amnesty International

Uluslararası Af Örgütü'nün silah uzmanı, saha görevlisinin eve isabet eden mühimmat kalıntılarına dair çektiği fotoğrafları inceledi ve mermiyi IMI Systems tarafından üretilen 120 mm M339 tank mermisi olarak tanımladı. Bu mermi "Yüksek Patlayıcı Çok Amaçlı İzleyici tank kartuşu" olarak ve " düşük tali hasarla yüksek isabet ve öldürücülük olasılığı sunan" bir mermi olarak pazarlanmaktadır.¹⁷ Ne Filistin İslami Cihat Örgütü ne de başka bir Filistinli silahlı grup bu mühimmata sahip değil ve bu nedenle İsrail ordusu, çatışmada bu mermiyi kullanmış olabilecek tek taraf. Evdeki hasarın resimleri, merminin evin duvarlarından birinde bir delik açtığını gösteriyor.

M339 tank mermisini ateşleyen 120 mm'lik yivsiz topun olası dairesel hatası - bir silahın hassasiyetinin ölçüsüdür bu; uygun şekilde hedef alındığında mermilerinin yarısının isabet etmesini bekleyeceğimiz bir dairenin yarıçapı olarak tanımlanır - sadece 4m'dir.¹⁸ Bu nedenle, tankın Kudüs Tugayları veya İzzeddin El Kassam Tugayları'nın gözetleme kulesini hedef almış ve hedefini yüzlerce metre farkla ıskalamış olması olası değildir.

Silahın hassasiyeti, merminin El Amur ailesinin evinin bir duvarını delmesi, El Amur ailesinin evi ile en yakın gözetleme kuleleri arasındaki (merminin hassasiyetine göre) önemli mesafeler ve Kudüs Tugayları kulesine El Amur ailesinin evinden çok daha yakın olmasına rağmen Kassam Tugayları'nın kulesinin vurulmamış veya hasar görmemiş olması, Uluslararası Af Örgütü'nün İsrail güçlerinin kasıtlı olarak El Amur ailesinin evini hedef aldığına inanmasına neden oldu.

Dunyana El Amur'un yatak odasındaki çizimi, duvarda delik açan ve Dunyana'nın 5 Ağustos 2022'de ölümüne yol açan mermi nedeniyle hasar görmüş © Uluslararası Af Örgütü

Uluslararası Af Örgütü, El Amur ailesinin üyelerinin savaşçı olduğuna veya silahlı çatışmalara katıldıklarına makul olarak inanılabileceğine dair hiçbir kanıt bulamadı. İsrail ordusunun sözcüleri, El Amur ailesinin evinin bombalanması veya saldırının amaçlanan hedefi hakkında yorum yapmadı. Evin içinde savaşçılar olduğunu da öne sürmediler. Kudüs Tugayları'nın yıkılan kulesinin bir videosunu yayınladılar, ancak El Amur ailesinin evine yapılan saldırıya açık veya örtülü hiçbir atıfta bulunmadılar.

Sonuç olarak, İsrail'in El Amur ailesinin evini bombalaması, sivillere ve sivil bir hedefe kasıtlı olarak doğrudan bir saldırı olarak görülebilir. Saldırıları kasıtlı olarak çatışmalarda doğrudan yer almayan sivillere ve sivil nesnelere yöneltmek Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (UCM) Roma Tüzüğü'ne göre savaş suçu niteliğindedir.

İsrail güçleri El Amur ailesinin evini, bölgedeki Filistin askeri alanlarını veya ekipmanlarını hedef alma bağlamında ya da hatalı istihbarat temelinde kasıtlı olarak vurmuş olsa bile, sivillere ve sivil mülklere zararı en aza indireyecek bütün olası önlemlerin alınması gerekirdi. Askeri hedefler ile siviller ve sivil yapılar arasında ayırım yapmayan saldırılar gelişigüzel saldırılardır. Sivillerin hayatını kaybetmesine veya yaralanmasına ya da sivil yapıların zarar görmesine neden olan gelişigüzel bir saldırı başlatmak, uluslararası teamül hukuku uyarınca savaş suçudur.

Uluslararası Af Örgütü, Dunyana El Amur'un öldürülmesinin ve saldırı sırasında 11 sivilin bulunduğu ailesinin evinin kasıtlı olarak hedef alınmasının ya sivillere doğrudan bir saldırı ya da gelişigüzel bir saldırı olduğuna dair güçlü işaretler olduğu sonucuna varmıştır. Bu saldırı olası bir savaş suçu olarak soruşturulmalıdır.

¹⁷ Elbit Systems, "Tank Mühimmatı - 120mm Serisi", <https://bit.ly/3qKdToU> (26 Eylül 2022'de erişildi).

¹⁸ Patlayıcı Silahların Karakterizasyonu, "Silah sistemleri", <http://characterisationexplosiveweapons.org/weaponssystems> (26 Eylül 2022'de erişildi).

5.2 FELLUCE MEZARLIĞI SALDIRISI

“Herkes onların orada oturan veya oynayan, kimseyi tehdit etmeyen, şüpheli bir şey yapmayan çocuklar olduğunu görebiliyordu.”

Wissam Nejem, Necm ailesinden dört çocuğun kuzeni.

On Ağustos 2022'de akşam 19.00 sularında, görünüşe göre bir insansız hava aracından ateşlenen bir füze, kuzey Gazze Şeridi'nde bulunan Cebaliye'deki Felluce Mezarlığı'na isabet etti. Saldırı beş çocuğun ölümüne neden oldu: Cemil Necmeddin Necm 4 yaşında; Cemil İhab Necm, 14 yaşında; Nesmi Ebu Karş, 15 yaşında; Hamid Haydar Necm ve Muhammed Salih Necm ise 16 yaşındaydı. Necm ailesinden dört çocuk kuzendi. Saldırıda sekiz yaşındaki altıncı çocuk Amir Ebu Mirza da ağır yaralandı.

Saldırıda öldürülen çocuklardan üçü Muhammed Salih Necm, Hamid Necm ve Nesmi Ebu Karş, Mayıs 2021'deki İsrail saldırısı sırasında yaşadıkları travmatik deneyimlerle başa çıkmalarına yardımcı olmak için Norveç Mülteci Konseyi tarafından finanse edilen bir programa kaydolmuştu.¹⁹

Olay yerine koşan ebeveynler, 11 Ağustos 2022'de Uluslararası Af Örgütü'nün anlaşmalı olduğu saha görevlisine çocuklarının cesetlerinin “parçalandığını” ve “neredeyse tanınmaz hale geldiğini,” çocukların kıyafetleri ve ayakkabılarından arta kalanları bulup onları teşhis etmek için bölgeyi didik didik aradıklarını söylediler.

¹⁹ Norveç Mülteci Konseyi, “Gazze: Norveç Mülteci Konseyi, travma sağaltım programı tarafından desteklenen üç çocuğun öldürülmesine ilişkin uluslararası soruşturma çağrısı yapıyor” [Gaza: NRC calls for international investigation into killing of three children supported by its trauma care programme], 10 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3xu91rT>

7 Ağustos 2022'de Felluce mezarlığına düzenlenen saldırıda öldürülen beş çocuk: Cemil İhab Necm, 14 yaşında (sol üstte); Nesmi Ebu Karş, 15 yaşında (sağ üstte); Hamid Haydar Necm(solda) ve Muhammed Salih Necm (sağda), ikisi de 16 yaşında (sol altta); ve Cemil Necmeddin Necm, dört yaşında (sağ altta). © Özel Arşiv

İsrail ordusu başlangıçta Felluce Mezarlığı'na yapılan saldırının Filistinliler tarafından yanlışlıkla fırlatılan roketlerin sonucu olduğunu iddia etti.²⁰ Ancak İsrail'in günlük gazetesi Haaretz'e 16 Ağustos'ta bir yazıyla sızdırılan bilgiler bu açıklamayla çelişiyordu. İsrail ordusundan ismi açıklanmayan kaynaklar gazeteye, ordunun saldırıyla ilgili olarak yürüttüğü dahili bir ön soruşturmanın, saldırı sırasında ne Filistin İslami Cihat Örgütü'nün ne de Kudüs Tugayları'nın roket fırlatmadığını ve İsrail'in bölgedeki yakın 'hedefler'e saldırı düzenlediğini gösterdiğini söyledi.²¹ Yazının yayınlanmasından bu yana, İsrail ordusu bu haberleri ne doğruladı ne de yalanladı. Benzer şekilde, saldırının asıl amaçlanan hedefi konusunda da herhangi bir bilgi yayınlamadı.

Uluslararası Af Örgütü'nün görevlendirdiği saha çalışanı, 11 Ağustos ve 21 Ağustos tarihlerinde bölgeye yaptığı iki ziyarette mezarlığa isabet eden silahın küçük parçalarının fotoğraflarını çekti. Uluslararası Af Örgütü'nün silah uzmanı, fotoğrafların analizinin ardından, ince işlenmiş metal parçaların İsrail'e ait güdümlü füzeyle tutarlı olduğunu belirledi. 11 Ağustos 2022'de saha görevlisinin görüştüğü, evleri mezarlığa yaklaşık 150m ve 200m uzaklıkta olan iki kişi, saldırıdan kısa bir süre önce İsrail'e ait bir insansız hava aracının tepeden uçuş sesini duyduklarını ancak aracı görmediklerini söyledi.

Uluslararası Af Örgütü, civardaki silahlı grupların herhangi bir askeri faaliyetine dair kanıt bulamadı. 28 Temmuz 2022 tarihinden itibaren uydu görüntülerini elde edip inceledi ve görüntüler saldırıdan 10 gün öncesine kadar mezarlık çevresinde belirgin bir askeri hedefin olmadığını gösterdi. Durumun 7 Ağustos'a kadar değişip değişmediğini uydu görüntülerinden anlamak elbette mümkün değil. Ancak saha görevlisinin 11 Ağustos 2022'de görüştüğü bölge sakinleri, mezarlıkta veya yakın çevresinde herhangi bir askeri hedef olmadığını söyledi. Necm ailesinden dört çocuğun kuzeni olan Wissam

²⁰ Haaretz, "İsrail, Gazze'deki çocukların ölümlerinden İslami Cihat roketlerinin sorumlu olduğunu söylüyor" [Israel says Islamic Jihad rockets are to blame for Gaza children's deaths], 7 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3RRae4n>

²¹ Haaretz, "İsrail saldırısı 5 Gazzeli çocuğu öldürdü, yetkililer başlangıçta İslami Cihat'ı suçladıktan sonra itiraf ediyor" [Israeli strike killed 5 Gaza children, officials admit, after initially blaming Islamic Jihad], 16 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3Bj2DVr>

Necm, "Herkes onların orada oturan veya oynayan, kimseyi tehdit etmeyen, şüpheli hiçbir şey yapmayan çocuklar olduğunu görebiliyordu" dedi.

Hamid Necm'in babası Haidar Nejem, saha görevlisine çocukların öldürüldüğü koşulları anlattı ve Felluce Mezarlığı'nın mülteci kampında yer olmaması nedeniyle çocukların oyun oynadıkları bir yer olduğunu açıkladı:

"Oğlum ve kuzenleri, dedelerinin mezarını ziyaret etmek için mezarlığa gittiler; annesinin mezarını sulamak ve Fatiha okumak için mezarlığı ziyaret etmek isteyen komşumuz Nesmi de onlara katıldı. Evimiz mezarlığa sadece 150m uzakta ve burada evler çok dar ve kalabalık; çocuklarımızın nefes alabileceği tek yer mezarlık."

Nesmi Ebu Karş'ın babası Fayez Ebu Karş, saha görevlisiyle yaptığı ayrı bir röportajda, oğlunun saldırıdan hemen önce annesinin mezarını ziyarete gittiğini doğruladı:

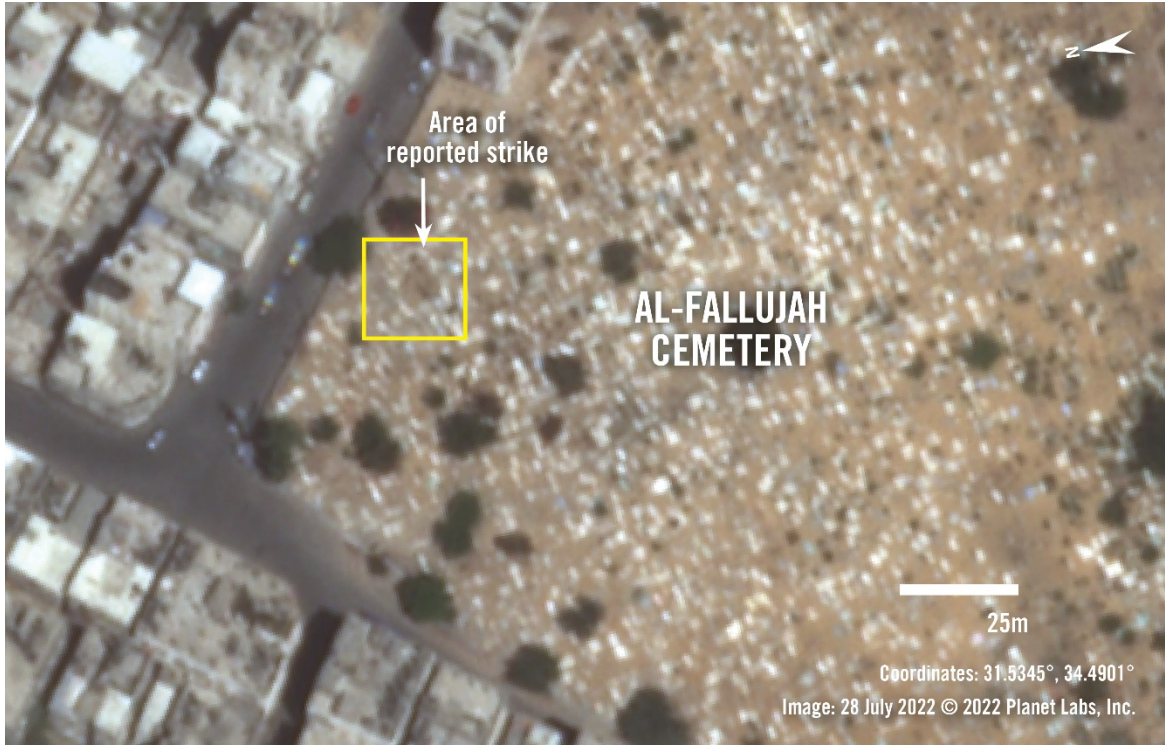
"Evimiz mezarlığa çok yakın. Otururken tepemizde vızıldayan bir drone duyduk ama bu sese alışkınız, görmezden gelmeye de alıştık. Aniden, çok yakınımda patlayan bir füzenin sesini duyduk. Mahalledeki herkes gibi hemen mezarlığa koştum. İnsanlar ceset parçaları toplamaya başladılar, parça parça taşıyorlardı. Anne babalar kendi çocuklarının cesetlerini tanıyamadı. Ellerinde tuttukları parçaların oğullarına ait olup olmadığını bilmiyorlardı. Nesmi saldırıdan önce mezarlıktan gitmiştir inşallah diye düşünüyordum ama annesinin mezarının yanında ayakkabısının parçalarını gördüm ve gitmediğini anladım. Ambulans cesedini Endonezya hastanesine götürmüştü. Onu hastanede gördüğümde kafası bıçakla kesilmiş gibiydi ama diğer anne babalardan daha şanslıyım çünkü en azından oğlumun cesedi tanınabilir halde, tek parçaydı."

Sekiz yaşındaki Amir'in babası Mahmud Ebu Mirza, Uluslararası Af Örgütü araştırmacısına 12 Ağustos'ta yaptığı bir telefon görüşmesinde, oğlunun saldırıdan şans eseri kurtulduğunu, ancak hayatını derinden etkileyen yaralar aldığını söyledi:

"Oğluma geç olduğu için eve gelmesi için bağıırıyordum. Tam bana yaklaşıırken -mezarlıktan belki 7m uzaktaydı- füze çarptı. Göz ucuyla diğer çocukların parçalanmış bedenlerini gördüm. Çocuğum mucize eseri hayatta kaldı, birkaç metre farkla. Endonezya hastanesinde ona acil oksijen verildi, sonra onu hemen Şifa Hastanesi'ne naklettiler ve burada iç kanamayı durdurmak için ameliyat oldu. Herkes bana oğluma ikinci bir yaşam şansı verildiğini söyledi. O zamandan beri düzgün yürümekte zorlanıyor, artık kendi başına uyuyamıyor ve arkadaşlarını sormaya devam ediyor. Doktorlar şarapneli çıkarmaya çalışmanın çok tehlikeli olduğunu söyledi."

Uluslararası Af Örgütü araştırmacıları tarafından 17 Ağustos 2022'de gözden geçirilen tıbbi raporlara göre, vücudunda, omuriliğinin yakınında bir şarapnel parçası kalmış.

Uluslararası Af Örgütü, topladığı kanıtlara ve İsrail askeri kaynaklarından sızan bilgilere dayanarak, 7 Ağustos 2022'de Felluce Mezarlığı'na yapılan saldırının muhtemelen bir insansız hava aracı tarafından ateşlenen, İsrail güçlerine ait güdümlü bir füze tarafından gerçekleştirildiği kanaatindedir.

28 Temmuz 2022'de Felluce Mezarlığı'nı gösteren uydu görüntüsü. Görüntünün çekildiği sırada, 7 Ağustos'ta meydana gelen saldırının yapıldığı yerin yakınında hiçbir askeri hedef görünmüyordu. © Google Earth

Mezarlığın çevresinde görünürde askeri hedeflerin olmaması, saldırının sivillere ve sivil bir nesneye kasıtlı olarak yapılan doğrudan bir saldırı olabileceğini gösteriyor. Çatışmalarda doğrudan yer almayan sivillere ve sivil yapılara kasıtlı olarak saldırı düzenlemek, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Roma Statüsü uyarınca savaş suçu teşkil eder.

İsrail güçleri, bölgedeki Filistinli savaşıları, askeri alanları veya teçhizatı hedef alma bağlamında mezarlığı vurmuş olsa bile, sivillere ve sivil mülklere verilen zararı en aza indirmek için mümkün olan tüm önlemleri almalıydı. Askeri hedefler ile siviller ve sivil nesneler arasında ayırım yapmayan saldırılar gelişigüzel saldırılardır. Sivillerin hayatını kaybetmesine veya yaralanmasına ya da sivil yapıların zarar görmesine neden olan gelişigüzel bir saldırı başlatmak, uluslararası teamül hukuku uyarınca savaş suçu teşkil eder.

Bu nedenle Uluslararası Af Örgütü, Felluce Mezarlığı'na yapılan ve beş çocuğun ölümüne ve bir çocuğun da kalıcı bir biçimde yaralanmasına yol açan saldırının ya sivillere yönelik doğrudan bir saldırı, ya da İsrail'in siviller ve savaşılar arasında ayırım yapmak için olası bütün önlemleri alma yükümlülüğüne uymadığı, gelişigüzel bir saldırı olduğuna dair güçlü işaretler olduğu sonucuna varmıştır. Bu saldırı olası bir savaş suçu olarak soruşturulmalıdır. Uluslararası Af Örgütü'ne konuşan Wissam Necm şöyle demişti: "Ölen çocuklarımızı hiçbir şey geri getiremez ama hakikat ve adalet, ailelerin biraz da olsa huzur bulmasını sağlayabilir."

6. FİLİSTİNLİ SİLAHLI GRUPLARIN HUKUKA AYKIRI GÖRÜLEN SALDIRILARI

Uluslararası Af Örgütü, Filistinli silahlı bir grup tarafından sivillerin yaşadığı bir bölgede ateşlenen güdümsüz bir roketin neden olduğu, gelişigüzel ve dolayısıyla savaş suçu teşkil edebileceği sonucuna varmak için yeterli kanıt topladığı bir saldırıyı belgeledi.

6.1 CEBALİYE MÜLTECİ KAMPI SALDIRISI

6 Ağustos 2022'de saat 21.02'de, yakındaki bir caminin hoparlöründen yatsı ezanının duyulduğu sırada, Cebaliye mülteci kampına düşen bir roket dördü çocuk yedi Filistinli sivilin ölümüne ve en az 15 kişinin de yaralanmasına neden oldu. Roket, kampın ana yollarından biri olan Trance Caddesi'nin her iki yanındaki onlarca eve zarar verdi. Saldırıda öldürülen yedi Filistinli şunlardı: Mümin El Neyrab, altı yaşında; Hazım Salim, sekiz yaşında; Mümin'in erkek kardeşi Ahmed El Neyrab, 12 yaşında; Ahmed Farram, 16 yaşında; Halil Ebu Hamada, 18 yaşında; Muhammed Zakkut, 19 yaşında ve Nafiz Hatib, 50 yaşında.

Saldırıdan iki dakika önce, akşam saat 21.00'de, Kudüs Tugayları İsrail'in Aşkelon ve Aşdod şehirlerine roket atışına dair görüntüleri paylaşmaya başlamıştı.²² Videonun sonunda duyulan ezan sesi, Kudüs Tugayları'nın roket atışının en azından saldırıyla aynı zamana denk geldiğini gösteriyor.

İsrail ordusu tarafından 6 Ağustos 2022'de yayınlanan, atılan bir dizi Filistin roketini gösterdiği iddia edilen bir videonun anlık görüntüsü. Kırmızı daire içinde hedefi şaşıran bir roket gösteriliyor © Uluslararası Af Örgütü

Saldırının ardından İsrail ordusu, Cebaliye kampı vurulurken aynı anda ateşlenen bir dizi Filistin roketini gösteren ve bu roketlerden birinin hedefini iskaladığını iddia eden bir video yayınladı.²³ Uluslararası Af Örgütü'nün Kanıt Laboratuvarı videoyu analiz etti, ancak İsrail ordusunun iddialarını yalnızca videoya dayanarak doğrulayamadı veya çürütemedi. İsrail ordusu ayrıca "son birkaç saat içinde" Cebaliye'ye herhangi bir hava saldırısı düzenlediğini de yalanladı.²⁴

8 Ağustos'ta Associated Press haber ajansı Trance Caddesi'ni ziyaret etti ve "toprakla doldurulmuş" bir delik tespit ettiğini bildirdi ve saldırının ardından yayınlanan video görüntülerinde, deliğin olduğu yerde toprak üzerinde " roket kovanı gibi görünen bir şey" görüldüğünü belirtti.²⁵

10 Ağustos'ta, Uluslararası Af Örgütü'nün görevlendirdiği saha çalışanı, bölgenin dokuz sakiniyle ayrı ayrı görüştü. Saldırıda yaralanan iki kişi ve saldırıda ölen veya yaralanan kişilerin dört ebeveyni de dahil olmak üzere altı kişi saldırının görgü tanığıydı. Kalan üç kişi saldırıda öldürülen veya yaralanan kişilerin ebeveynleriydi, ancak olaya tanık olmamışlardı. Dokuz kişi de Trance Caddesi'nin hiçbir çatışmanın yaşanmadığı sessiz bir bölge olduğunu doğruladı. Hiçbiri saldırıdan önce İsrail'e ait bir savaş uçağı veya insansız hava aracı gördüklerini veya duyduklarını söylemedi. İsminin açıklanmasını istemeyen iki kişi, saldırının "yerel bir roketten" kaynaklandığını düşündüklerini söylerken, diğerleri sorumlunun kim olabileceği konusunda yorum yapmadı.

²² Video, Rusya merkezli yayın kuruluşu RT Arabic dahil olmak üzere çeşitli haber kuruluşları tarafından yayınlandı. Bkz. RT Arabic, <https://bit.ly/3BLtbzT>, 6 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3BLtbzT>

²³ İsrail Savunma Kuvvetleri, <https://bit.ly/3SoYd6Q>, 6 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3SoYd6Q>

²⁴ Ynet, <https://bit.ly/3LUgtxa>, 7 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3LUgtxa>

²⁵ Associated Press, "Yanlışlıkla ateşlenen roketler Gazze savaşında 10'dan fazla kişiyi öldürmüş olabilir" [Misfired rockets may have killed over a dozen in Gaza battle], 8 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3dnwX9p>

Görüşülen ebeveynler, saldırının yıkıcı insani etkisini anlattı. Saldırıda 11 yaşındaki Mai, 16 yaşındaki Tamer ve 19 yaşındaki Abdülaziz olmak üzere üç çocuğu yaralanan Rami Ebu Eşkayyan, saldırının yatsı ezanına denk geldiğini söyledi: “Oğlum pencereden dışarı bakıyordu, kardeşi de sokakta oynuyordu. Bir bomba sesi duydum ve anında yataktan kalktım. Oğlum, 'Baba, yüzüm, gözlerim' diye bağırmaya başladı.” Bütün çocukları hastaneye götürülürken, bir oğlunun yaralı küçük kız kardeşini kucağına almak zorunda kaldığını, çünkü ambulansa yeterli yer olmadığını söyledi.

Saldırıda öldürülen dört çocuktan ikisi olan 12 yaşındaki Ahmed ve altı yaşındaki Mümin El Neyrab'ın babası Muhammed El Neyrab, şunları söyledi:

“Sıcak bir yaz akşamıydı, her zamanki gibi elektriğimiz kesildi. Ev çok küçük ve elektrik olmayınca içerisi boğucu oluyor, o yüzden çocuklar dışarı çıktı. İki oğlumla birlikte marketten dönüyordum, kapının eşiğindeyken, saat 21.02'de cadde vuruldu. Etraf yaralılarla doluydu, her yerde kan ve şarapnel parçaları vardı. Küçük oğlum Mümin kollarımda, Ahmed 1 metre uzağımda öldü. Çocuklarımızın vücutları parçalanmadı diye teselli buluyoruz.”

Saldırıda ölenlerden biri olan 18 yaşındaki Halil Ebu Hamada'nın annesi Necva Ebu Hamada, saldırının olduğu gün Cebaliye kampında gün boyu sadece iki saat elektriğin olduğunu söyledi. 6 Ağustos'ta, Gazze Şeridi'nin tek elektrik santralinin, İsrail'in Erez ve Kerem Şalom geçişlerini arka arkaya beş gün kapatması nedeniyle kapatılmak zorunda olduğunu açıkladı.²⁶

17 Ağustos'ta Lübnan günlük gazetesi El Ekber'e verdiği röportajda, ismi açıklanmayan bir Filistin İslami Cihat Örgütü kaynağı, Kudüs Tugayları tarafından fırlatılan roketlerin yanlış ateşlendiği iddialarıyla ilgili soruları yanıtladı. Bu kişi, çatışma sırasında “insan kaynaklı hataların” meydana gelmiş olabileceğine değinerek, bu “hataların” örgüt içinde araştırıldığını söyledi ama hangi olaydan bahsettiğini açıklamadı.²⁷

Uluslararası Af Örgütü araştırmacıları, Cebaliye kampındaki Trance Caddesi'ne yapılan saldırı ile Uluslararası Af Örgütü'nün araştırdığı ve daha önceki çatışmalarda Filistinli silahlı gruplar tarafından fırlatılan roketlere atfedilen diğer saldırılar arasında birkaç ortak nokta tespit ettiler.²⁸ Bunlar, silahların tespit edilmesine yol açabilecek silah kalıntılarının saldırı noktalarından kaldırılmasını içeriyordu. Bu durum, Filistinli yetkililerin ve Gazze'deki silahlı grupların saldırılarda kullanılan İsrail silahlarının kalıntılarını koruma ve sergileme konusundaki istekliliğiyle keskin bir tezat oluşturuyor. Ortak noktalar arasında, hiçbir bölge sakininin saldırıdan önce bir İsrail savaş uçağı veya insansız hava aracı gördüğünü veya duyduğunu söylememesi ve ismini vermek istemeyen bazı sakinlerin saldırıdan “yerel bir roketin” sorumlu olduğuna inandıklarını söylemeleri de vardı.

Cebaliye kampındaki Trance Caddesi'ne yapılan saldırının, Kudüs Tugayları tarafından yanlışlıkla ateşlenen bir roketin sonucu olduğuna dair kesin bir kanıt olmasa da, Uluslararası Af Örgütü, durumun büyük olasılıkla böyle olduğunu düşünmek için yeterli işaret olduğu kanaatindedir. Kudüs Tugayları da dahil olmak üzere Gazze'deki Filistinli silahlı gruplar tarafından kullanılan güdümsüz roketler, yapıları gereği hata yapmaya müsaittir. İster bir İsrail sivil bölgesini isterse askeri bir hedefi vurmayı amaçlasınlar, sivillerin yaşadığı bölgelerde kullanımları gelişigüze, uluslararası insancıl hukuku ihlal eder ve savaş suçu kapsamına girebilir.

Filistin yetkilileri saldırıdaki sivil ölüm ve yaralanmalardan kimin sorumlu olduğunu belirlemek için Uluslararası Ceza Mahkemesi de dahil olmak üzere bağımsız araştırmacılarla işbirliği yapmalıdır. Trance Caddesi'ne isabet eden silahın kalıntıları incelenmeli ve saldırıdan kurtulanların ve görgü tanıklarının misilleme korkusu olmadan konuşmalarına izin verilmelidir. Saldırı olası bir savaş suçu olarak soruşturulmalıdır.

²⁶ Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi, “Gazze Şeridi ve İsrail'de Gerilim Tırmanıyor: 18.00 itibarıyla Flash güncelleme #2”, 8 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3QL7oN3>

²⁷ El Ekber, “خطأ المقاومة لا يُجزمها”: جدل الصواريخ “النظيفة”, 17 Ağustos 2022, <https://bit.ly/3eOHTNv>

²⁸ Örneğin, bkz. Uluslararası Af Örgütü, 2014 Gazze/İsrail Çatışması Sırasında Filistinli Silahlı Grupların Roket ve Hava Saldırıları, 2015, <https://www.amnesty.org/en/documents/mde21/1178/2015/en>

7. SONUÇ VE TAVSİYELER

İsrail'in Ağustos 2022'de işgal altındaki Gazze Şeridi'ne yönelik harekatı; süresi, saldırıların yoğunluğu, sivil kayıpların sayısı ve uluslararası insancıl hukuk ihlallerine dair iddiaların sayısı açısından 2008-2009, 2012, 2014 ve 2021'deki dört harekattan çok daha sınırlıydı. Yine de Uluslararası Af Örgütü, hem İsrail güçleri hem de Filistinli silahlı gruplar tarafından yapılan birçok saldırının uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlali ve olası savaş suçları kapsamına girdiğine dair güçlü göstergeler olduğu sonucuna varmıştır.

Saldırıların, çatışmalardan doğrudan etkilenen Gazze sakinleri için yarattığı acı, yıkım ve travma kalıcı olacaktır. Uluslararası Af Örgütü'nün görüştüğü hemen hemen bütün tanıklar, hayatta kalanlar ve hayatını kaybedenlerin yakınları hesap sorulmasını talep ediyor. Bu bağlamda, Uluslararası Af Örgütü aşağıdaki tavsiyelerde bulunuyor:

Uluslararası Ceza Mahkemesi Savcılığı'na:

- İsrail'in Haziran 2014'ten bu yana Gazze Şeridi'ne yönelik diğer saldırıları sırasında hem İsrail hem de Filistinli silahlı gruplar tarafından işlenen herhangi bir olası savaş suçuna (özellikle de Mayıs 2021 ve Temmuz-Ağustos 2014'te gerçekleşen saldırılara) ilişkin soruşturma yürütmenin yanı sıra Ağustos 2022'deki İsrail harekatı sırasında işlenen herhangi bir olası savaş suçunu acilen soruşturun.
- 13 Haziran 2014'ten bu yana İşgal Altındaki Filistin Toprakları'nda işlenen uluslararası hukuk kapsamındaki suçların mevcut resmi soruşturması kapsamında insanlığa karşı işlenen apartheid suçunun uygulanabilirliğini değerlendirmeye alın.

İsrail yetkililerine:

- Uluslararası Af Örgütü ve diğer insan hakları örgütlerinin yanı sıra Doğu Kudüs Dahil İşgal Altındaki Filistin Toprakları ve İsrail Hakkında BM Bağımsız Uluslararası Soruşturma Komisyonu ve BM özel raportörleri dahil olmak üzere BM tarafından atanan müfettişlerin, çatışmanın tüm taraflarınca işlenen şüpheli uluslararası hukuk ihlallerini araştırmaları için Gazze Şeridi'ni de kapsayan İşgal Altındaki Filistin Toprakları'na ve İsrail'e sınırsız erişimine izin verin.
- Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından yürütülen soruşturmanın yanı sıra evrensel yargı yetkisi altında ulusal mahkemeler tarafından yürütülen soruşturmalarla işbirliği yapın.
- Gazze Şeridi'ndeki ablukayı ve insanların ve ürünlerin serbest dolaşımı üzerindeki, toplu cezalandırmayla sonuçlanan diğer keyfi kısıtlamaları kaldırın.
- Uluslararası insancıl hukuka, özellikle de ayırım ilkesine, gelişigüzel ve orantısız saldırı yasağına ve saldırıda önlem alınması gerekliliğine tam olarak uyun.

Filistin yetkililerine:

- Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından yürütülen soruşturmanın yanı sıra evrensel yargı yetkisi altında ulusal mahkemeler tarafından yürütülen soruşturmalarla işbirliği yapın.
- Uluslararası ve Filistinli insan hakları örgütlerinin yanı sıra BM tarafından atanan müfettişler de dahil olmak üzere bağımsız insan hakları müfettişlerinin tanıklara, hayatta kalanlara, sivil kayıpların belgelendiği yerlere ve adli delillere serbest ve sınırsız erişimini sağlayın. Tanıkların ve mağdurların misilleme veya yıldırma korkusu olmadan özgürce konuşmalarına izin verilmesini sağlayın.
- Filistinli silahlı grupların, ayırım gözetme ilkesi de dahil olmak üzere uluslararası insancıl hukuka tam olarak uymasını sağlayın.

- Filistinli silahlı grupların, sivil bölgelerin içinde veya yakınında roket atmaktan kaçınmak da dahil olmak üzere, Gazze'deki sivilleri saldırıların etkilerinden korumak için mümkün olan bütün önlemleri almalarını sağlayın.
- Güdümsüz roketlerin kullanımına son verin ve sivillerin yoğun olduğu bölgelerdeki hedeflere yönelik saldırılarda hedef hassasiyeti olmayan silahların asla kullanılmamasını sağlayın.

Diğer hükümetlere:

- Bu ve daha önceki İsrail saldırılarında savaş suçu işlediğinden şüphelenilen herkesi soruşturmak için diğer uluslararası adalet mekanizmalarının yanı sıra evrensel yargı yetkisini kullanın. İsrail kendi kuvvetleri tarafından işlenen olası savaş suçlarını ve uluslararası hukuk kapsamındaki diğer suçları etkin bir şekilde soruşturmakta yetersiz kaldığı için uluslararası adalet mekanizmalarını kullanmak özellikle gereklidir.
- İsrail'e işgal altındaki Gazze Şeridi üzerindeki yasadışı ablukasını derhal kaldırması ve Gazze Şeridi'nde yaşayan 2 milyon Filistinliye uyguladığı, insanların ve ürünlerin serbest dolaşımının keyfi bir biçimde kısıtlanması da dahil diğer tüm toplu cezalandırma yöntemlerini durdurması için baskı uygulamak yönünde tüm diplomatik ve siyasi araçları kullanın.
- İsrail'i yardım, yakıt, elektrik ve diğer ihtiyaçların Gazze'ye geçişine izin vermeye çağırın. Gazze'de yapılamayan tıbbi tedavilere ihtiyacı olan hastaların Gazze'den ayrılmasına izin verin ve tedavilerinin ardından geri dönmelerine izin verileceğini garanti edin. Gazze'deki Filistinliler ile İşgal Altındaki Filistin Toprakları'nın geri kalanında ve İsrail'deki eşler arasında aile birleşimlerini engelleyen tüm kısıtlamalarına son verin. Su ve sağlık tesislerinin inşası ve onarımı için gerekli malzeme ve teçhizat ile bu tesislerin işletilmesi için gerekli yakıtın acil olarak Gazze'ye girmesine izin verin ve suyun koşullar ne olursa olsun asla siyasi veya ekonomik bir baskı aracı olarak kullanılmamasını güvence altına alın.
- İsrail'e ve Filistinli silahlı gruplara eğitim ve diğer askeri ve güvenlik yardımları dahil olmak üzere tüm silahların, mühimmatın ve diğer askeri teçhizat ve güvenlik teçhizatının transit ve aktarımı dahil olmak üzere doğrudan ve dolaylı tedarikini, satışını veya transferini askıya alın.
- Filistin halkına karşı apartheid rejimini ortadan kaldırması için İsrail'e etkili ve somut baskı uygulayın ve hükümetinizin apartheid sistemini desteklememesini sağlayın, uzun süreli Gazze ablukası da dahil olmak üzere böyle bir rejimin sürdürülmesine yardım etmeyin ve bu hukuksuz duruma bir son vermek için işbirliği yapın.

BM Güvenlik Konseyi'ne:

- İsrail'e ve Filistinli silahlı gruplara kapsamlı bir silah ambargosu uygulayın. Ambargo, eğitim ve diğer askeri ve güvenlik yardımları dahil olmak üzere tüm silahların, mühimmatın ve diğer askeri teçhizat ve güvenlik teçhizatının doğrudan ve dolaylı tedarikini, satışını veya transferlerini ve bunların transit ve aktarımını kapsamalıdır.

Uluslararası Af Örgütü, herkesin içindeki insanlığı harekete geçiren ve hepimizin insan haklarından yararlanabilmesi için değişim kampanyaları yürüten 10 milyon kişilik bir harekettir.

Vizyonumuz, iktidardakilerin sözlerini tuttuğu, uluslararası hukuka saygı duyduğu ve hesap verdiği bir dünyadır. Tüm hükümetlerden, siyasi ideolojilerden, ekonomik çıkarlardan ve dini inançlardan bağımsız ve asli gelir kaynağı üye aidatları ve bireysel bağışlar olan bir kurumuz.

Dünyanın her yerindeki insanlarla dayanışma ve şefkat içinde hareket etmenin toplumlarımızı daha iyiye doğru değiştirebileceğine inanıyoruz.

Contact

posta@amnesty.org.tr

amnesty.org.tr

[facebook.com/
UluslararasıAfOrgutuTurkiye](https://facebook.com/UluslararasıAfOrgutuTurkiye)

[@aforgutu](https://twitter.com/aforgutu)

Aksi belirtilmediği sürece, bu belgedeki içerik Creative Commons (atıf, ticari olmayan, türevsiz, uluslararası 4.0) lisansı altında lisanslanmıştır (bkz. creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode).

Materyal Uluslararası Af Örgütü dışında bir telif hakkı sahibine atfedildiğinde, bu materyal Creative Commons lisansı kapsamında değildir.

Daha fazla bilgi için Uluslararası Af Örgütü'nün web sitesindeki [izinler sayfasını](#) ziyaret edin.

İndeks MDE 15/6079/2022

Yayın Tarihi: **Ekim 2022**

Orijinal Dil: **İngilizce**

© Uluslararası Af Örgütü 2022

'ONLAR SADECE ÇOCUKTU'

İSRAİL'İN AĞUSTOS 2022'DEKİ GAZZE HAREKATI SIRASINDA İŞLEDİĞİ SAVAŞ SUÇLARI
Uluslararası Af Örgütü